

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน ทำให้บุคคลในสังคมเกิดการแข่งขันกันแย่งกันในทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด แม้กระทั่งการดำเนินชีวิตประจำวันซึ่งต้องแข่งกับเวลา บุคคลอื่นหรือแม้กระทั่งกับตนเองในหลายๆ ด้าน เริ่มตั้งแต่วัยนักเรียนบุคคลแก่งแย่งกันเพื่อให้สามารถเข้าเรียนในโรงเรียนที่มีชื่อเสียง และเป็นที่คาดหวังของผู้ปกครอง ในวัยทำงานบุคคลก็ยังคงแข่งขันกันในด้านความสามารถเพื่อให้ได้เข้าทำงานในบริษัทที่บุคคลต้องการ หรือให้ค่าตอบแทนและสวัสดิการที่สูงกว่าบริษัทแห่งอื่น ดังนั้นบุคคลต้องประสบกับความสมหวังและผิดหวังอยู่ตลอดเวลา บางคนอาจเกิดการเปรียบเทียบกับบุคคลอื่นในเรื่องโชคชะตา ความสามารถของตนเอง หรือระดับเซาว์ปัญญาที่ตนเองมีไม่เท่ากับคนรอบข้าง ซึ่งจะยิ่งทำให้ตนเองท้อแท้จนกระทั่งหมดกำลังใจในการดำเนินชีวิต

การเปรียบเทียบกับบุคคลอื่นมักเกิดขึ้นเองโดยที่ตัวเราไม่รู้ตัว หรือบางครั้งเป็นการเจตนาเปรียบเทียบกับบุคคลอื่น ผลจากการเปรียบเทียบบางครั้งทำให้ตนเองรู้สึกว่าตนเองเหนือกว่าบุคคลอื่น ทำให้ตนเองเป็นสุขและภาคภูมิใจในความสามารถที่ตนเองมี หรือบางครั้งการเปรียบเทียบทำให้ตนเองรู้สึกว่าตนเองด้อยกว่า ส่งผลให้เกิดความทุกข์ใจและลดการนับถือตนเอง แต่การเปรียบเทียบก็มีข้อดี คือ เมื่อมีการเปรียบเทียบและบุคคลอยากประสบความสำเร็จแบบเดียวกับบุคคลที่เปรียบเทียบกับนั้น บุคคลจะปรับปรุงตนเองให้ดียิ่งขึ้น โดยเพิ่มความเอาใจใส่ในงานที่ทำ มีความมุมานะเพียรพยายาม เพื่อให้ประสบความสำเร็จ

บุคคลสามารถเปรียบเทียบตนเองกับทุกคนที่ประสบพบเจอ ซึ่งอาจเป็นเพียงคนแปลกหน้าหรือเพื่อนที่รู้จักกันเพียงผิวเผิน หรือบุคคลที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมมาก เช่น บุคคลในครอบครัว ญาติ เพื่อนสนิท หรือแม้กระทั่งคู่รัก ผลจากการประเมินนี้อาจเกิดแตกต่างกันไป การวิจัยบางเรื่อง(Tesser, 1998; Tesser & Moore, 2001) เสนอว่าขึ้นอยู่กับผลงานของบุคคลที่เปรียบเทียบกับตนเองว่าเป็นเรื่องที่ตัวบุคคลสนใจให้ความสำคัญ หรือเรียกว่ามีความเกี่ยวข้องกับการนิยามตนเองมากน้อยเพียงใด หากผลงานที่ดีกว่าของบุคคลอื่นเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับการนิยามตนเองในระดับสูง และบุคคลที่เราเปรียบเทียบกับเป็นบุคคลที่เราับรู้ว่ามีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันมาก ผลที่ได้จากการเปรียบเทียบจะคุกคามสถานะทางจิตใจ รวมถึงบุคคลจะประเมินตนเองไปในทางบวกลดลงด้วย เช่น ในสถานการณ์ที่เพื่อนสนิทของเราสามารถสอบได้คะแนนที่สูงกว่าตัวเรามาก และวิชานั้นมีความเกี่ยวข้องกับการนิยามตนเองของ

เรา คือ เป็นวิชาที่เราชื่นชอบ มีความถนัด หรือเคยได้คะแนนสูงสุดในวิชาดังกล่าวมาก่อน เราจะประเมินตนเองโดยผ่านกระบวนการเปรียบเทียบ ส่งผลให้เกิดความทุกข์กับการประเมินตนเอง แต่หากผลงานที่ยอดเยี่ยมของบุคคลอื่นเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับการนิยามตนเองของเราในระดับต่ำ ไม่ว่าจะบุคคลที่เราเปรียบเทียบกับเป็นบุคคลที่เรารับรู้ว่ามีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันมาก หรือเป็นบุคคลที่เรารับรู้ว่ามีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันน้อย ผลที่ได้จากการเปรียบเทียบจะทำให้บุคคลประเมินตนเองไปในทางบวกเพิ่มขึ้น เช่น ในสถานการณ์ที่น้องของตนเองชนะเลิศในการแข่งขันขับเสภา แต่การขับเสภาไม่ใช่สิ่งที่ตนเองชื่นชอบหรือมีความถนัด ตัวเราจะประเมินตนเองโดยผ่านกระบวนการสะท้อน และร่วมดีใจกับความสำเร็จของน้อง

นอกจากบุคคลจะเปรียบเทียบตนเองกับบุคคลในครอบครัว เพื่อนสนิท และคนแปลกหน้าแล้วบุคคลยังเปรียบเทียบตนเองกับคู่รักของตนอีกด้วย ซึ่งทุกครั้งที่เกิดการประเมินตนเองโดยผ่านกระบวนการสะท้อน หรือกระบวนการเปรียบเทียบ ย่อมส่งผลต่อสัมพันธภาพระหว่างคู่รัก การที่ความสัมพันธ์ของคู่รักจะยั่งยืนได้นั้น ขึ้นอยู่กับความต้องการของบุคคลในการรักษาสัมพันธภาพระหว่างกัน นั่นคือบุคคลต้องคอยระลึกถึงความรู้สึกของคู่รัก และประสานความเข้าใจอันดีระหว่างกัน หากบุคคลละเลยไม่ใส่ใจความรู้สึกของคู่รัก ความรักที่คู่รักเคยมีให้กัน จะไม่จีรัง หรือจิตจางแปรเปลี่ยนไปได้ ดังนั้นบุคคลควรถนอมน้ำใจกันและกันเพื่อรักษาสัมพันธภาพให้คงอยู่ต่อไป และสิ่งที่มีความสำคัญมากที่สุดระหว่างคู่รัก คือ ต้องทำความเข้าใจและยอมรับในธรรมชาติของมนุษย์ว่าทุกอย่างมีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงอาจเกิดขึ้นในทางที่ดีหรือไม่ดีก็ได้ นั่นคือ บุคคลที่เป็นคู่รักกันต้องเข้าใจในธรรมชาติและยอมรับในการเปลี่ยนแปลง จึงจะสามารถประคองความรักระหว่างกันให้ยั่งยืนต่อไปได้

ยิ่งในสภาพสังคมปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงในเรื่องบทบาททางสังคมของเพศชายและหญิง ทั้งในด้านโอกาสการเรียนรู้ที่เท่าเทียมกันมากขึ้น และโอกาสในการทำงานหารายได้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ผู้ชายและผู้หญิงมีโอกาสด้านการศึกษาหาความรู้และการเลือกอาชีพการทำงานที่ไม่แตกต่างกัน จึงมักจะพบคู่รักในสถาบันการศึกษาเดียวกันและทำงานในองค์กรเดียวกันอยู่บ่อยครั้ง และอาจจะพบเหตุการณ์ที่คู่รักทั้งคู่เรียนวิชาเดียวกัน แต่คู่รักทำคะแนนสอบได้ยอดเยี่ยมกว่า ดังนั้นตามแนวทฤษฎีการคงภาพลักษณะในการประเมินตนเอง (Self-Evaluation Maintenance Model หรือ SEM model) (Tesser, 1988) บุคคลที่เป็นคู่รักกันต้องประสบปัญหาในการประเมินตนเองผ่านกระบวนการสะท้อน และกระบวนการเปรียบเทียบอยู่บ่อยครั้ง ซึ่งอาจเป็นตัวเกื้อกูลหรือบั่นทอนความสัมพันธ์ของคู่รัก นั่นคือเมื่อคู่รักได้คะแนนดีกว่าตนเองในวิชาที่มีความเกี่ยวข้องกับการนิยามตนเอง บุคคลจะเป็นทุกข์จากกระบวนการเปรียบเทียบ แต่จากทฤษฎีการยืนยันคุณค่าในตนเอง (Self-Affirmation Theory) (Steele, 1988) ได้เสนอว่าบุคคลที่เป็นคู่รักกันจะจัดการกับการคุกคามตนเองโดยการยืนยันคุณค่าใน

ตนเองผ่านสิ่งที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับตัวตนของคุณ โดยบุคคลจะยืนยันคุณค่าในตนเองผ่านทางความสัมพันธ์ระหว่างคู่รัก นั่นคือบุคคลจะรับรู้ว่าคุณและคู่รักมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกมากขึ้น เพื่อให้ตนเองสามารถดำรงความสมบูรณ์พร้อมของตัวตนของคุณต่อไปได้

จากประเด็นที่กล่าวมาผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาผลของระดับความใกล้ชิดระหว่างบุคคลที่เป็นคู่รัก ในสถานการณ์ที่มีการเปรียบเทียบคุณภาพของผลงานระหว่างกัน โดยคาดว่าเมื่อเกิดการเปรียบเทียบผลงานระหว่างคู่รัก จะส่งผลให้เกิดการรับรู้ว่าคุณทำงานได้เหนือกว่าหรือดีกว่าคู่รัก ซึ่งมีอิทธิพลต่อการประเมินคุณลักษณะของตนเองด้านความสัมพันธ์ การประเมินคุณลักษณะของคู่รักด้านความสัมพันธ์ และการประเมินเหตุการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างคู่รัก โดยจากมุมมองของทฤษฎีการยืนยันคุณค่าในตนเอง เมื่อบุคคลประสบกับภาวะการถูกคุกคามจากการเปรียบเทียบกับคู่รัก บุคคลจะอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักเป็นแหล่งในการยืนยันคุณค่าในตนเอง โดยเฉพาะคู่รักที่มีความใกล้ชิดกันมาก บุคคลจึงประเมินตนเองและประเมินคู่รักไปในทิศทางที่ดี แทนที่บุคคลจะตีตนออกห่าง หรือบิดเบือนการรับรู้ในผลงานของตนเอง และบุคคลใกล้ชิด ตามทฤษฎีการคงภาพลักษณ์ในการประเมินตนเอง จะเห็นว่าตามทฤษฎีการยืนยันคุณค่าในตนเองการเปรียบเทียบและการคุกคามตนเองจะส่งผลไปในทิศทางบวกกับความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักมากกว่าตามข้อเสนอของทฤษฎีการคงภาพลักษณ์ในการประเมินตนเอง

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในงานวิจัยก่อนได้เสนอว่าเมื่อบุคคลเผชิญสถานการณ์ที่มีการเปรียบเทียบผลงานของตนเองกับผลงานของบุคคลอื่น บุคคลจะประเมินตนเองผ่านกระบวนการสะท้อนหรือกระบวนการเปรียบเทียบ โดยมีปัจจัยในเรื่องผลงานที่มีความเกี่ยวข้องกับการนิยามตนเองของบุคคล และระดับความใกล้ชิดระหว่างบุคคลที่เปรียบเทียบ ซึ่งส่งผลให้บุคคลเกิดความรู้สึกเป็นสุขหรือเป็นทุกข์จากการเปรียบเทียบนั้น ดังมีรายละเอียดของทฤษฎีดังนี้

ทฤษฎีการคงภาพลักษณะในการประเมินตนเอง (Self-Evaluation Maintenance Model หรือ SEM model)

ทฤษฎีการคงภาพลักษณะในการประเมินตนเองเสนอโดย Abraham Tesser (1988) ซึ่งทฤษฎีมีความเชื่อมโยงกับทฤษฎีตัวตน (self-theories) ทฤษฎีการเปรียบเทียบทางสังคม (social comparison theory) โดยมีข้อสันนิษฐานของทฤษฎี คือ

1. บุคคลจะดำรงหรือเพิ่มการประเมินตนเองไปในทางบวก
2. ความสัมพันธ์ของบุคคลกับผู้อื่นจะมีผลกระทบกับการประเมินตนเองของบุคคล

ทฤษฎีการคงภาพลักษณะในการประเมินตนเองนี้ประกอบด้วยกระบวนการที่เป็นพลวัต 2 กระบวนการ คือ กระบวนการสะท้อน (Reflection process) และกระบวนการเปรียบเทียบ (Comparison process) ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดกระบวนการสะท้อนหรือกระบวนการเปรียบเทียบประกอบด้วย 3 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรความใกล้ชิดระหว่างบุคคล (Closeness) ตัวแปรคุณภาพของผลงานของบุคคลอื่น (Performance) และตัวแปรความเกี่ยวข้องกับการนิยามตนเองของบุคคล (Relevance) (Beach, Tesser, Fincham, Jones, Johnson, & Whitaker, 1998; Tesser & Moore, 2001)

กระบวนการสะท้อน (Reflection process)

การประเมินตนเองของบุคคลจะมีทิศทางบวกเพิ่มขึ้น ขึ้นอยู่กับระดับความใกล้ชิดกับบุคคลที่มีผลงานยอดเยี่ยมนั้น และผลงานดังกล่าวไม่เกี่ยวข้องกับการนิยามตนเอง (self-definition) นั่นคือ บุคคลที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันมาก รวมทั้งมีผลงานยอดเยี่ยมในเรื่องใดเรื่องหนึ่งซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับการนิยามตนเองของบุคคล บุคคลนั้นจะเพิ่มการประเมินตนเองโดยผ่านกระบวนการสะท้อน เช่น การพูดถึงเพื่อนของตนเองที่เป็นนักดนตรีที่มีชื่อเสียงหรือการพูดถึงน้องของตนเองที่เป็นนักกีฬาติดอันดับโลก ซึ่งการเป็นนักดนตรีและนักกีฬาที่มีชื่อเสียงไม่ใช่สิ่งที่ตนเองมีความเชี่ยวชาญหรือมีความถนัด ดังนั้นบุคคลจึงรู้สึกชื่นชมและมีความสุขกับการประสบความสำเร็จของบุคคลที่ตนเองมีความใกล้ชิดนั้น โดยยิ่งบุคคลมีระดับ

ความใกล้ชิด และมีผลงานที่ยอดเยียมมากขึ้นเท่าใด ก็จะมีส่งผลให้บุคคลประเมินตนเองไปในทิศทางบวกเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น

ในกระบวนการสะท้อนหากบุคคลที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันมาก มีผลงานที่ไม่ดี ประพฤติผิดกฎหมาย ผิดศีลธรรม หรือผิดจารีตประเพณี บุคคลจะลดการประเมินค่าของตนเองลง นั่นคือหากบุคคลยังมีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันมาก และผลงานยิ่งเลวร้ายเพียงใด การประเมินตนเองในทางบวกจะยิ่งลดลงมากขึ้นเท่านั้น เช่น ลูกชายของอาจารย์ใหญ่ของโรงเรียนมีชื่อประจำจังหวัดถูกจับได้ในขณะกระทำการโกงการสอบเอ็นทรานซ์ และมีการลงข่าวอย่างครึกโครมในหน้าหนังสือพิมพ์ เหตุการณ์ดังกล่าวจะทำให้อาจารย์ใหญ่ผู้เป็นพ่อประเมินค่าของตนเองลง ส่วนผลงานที่มีคุณภาพปานกลางไม่มีความโดดเด่นเหนือกว่าบุคคลอื่น ไม่สามารถเพิ่มการประเมินตนเองโดยผ่านกระบวนการสะท้อนนี้ได้

Cialdini, Borden, Thorne, Walker, Freeman, และ Sloan (1976) ได้ทำการศึกษา "basking in reflected glory" ซึ่งเป็นกระบวนการที่เหมือนกระบวนการสะท้อนในทฤษฎีการคงภาพลักษณะในการประเมินตนเอง พบว่า เมื่อการนับถือตนเองของบุคคลถูกคุกคามโดยผลงานที่ผิดพลาดหรือประสบความสำเร็จของตัวเอง บุคคลอาจจะร่วมดีใจกับความสำเร็จของบุคคลอื่นหรืออาจถูกคุกคามจากกระบวนการเปรียบเทียบ ขึ้นอยู่กับผลงานนั้นมีความเกี่ยวข้องกับการนิยามตนเองของบุคคลมากน้อยเพียงใด

Tesser และ Moore (2001) ได้ทำการทดลอง พบว่า เกิดผลกระทบทางบวกเมื่อบุคคลใกล้ชิดทำผลงานได้ดีกว่าตนเอง และผลงานดังกล่าวไม่มีความเกี่ยวข้องกับการนิยามตัวเองของบุคคล ซึ่งผลกระทบนั้นมาจากกระบวนการสะท้อน แต่จะเกิดผลกระทบทางลบจากกระบวนการเปรียบเทียบ ในกรณีที่ผลงานมีความเกี่ยวข้องกับการนิยามตัวเองสูง รวมทั้งในบุคคลที่มีการนับถือตนเองต่ำ (low self-esteem) จะเกิดผลกระทบทางลบมากกว่าบุคคลที่มีการนับถือตนเองสูง (high self-esteem)

Beach และคณะ (1998) กล่าวว่า กระบวนการสะท้อนเหมือนเป็นกระจกทางความคิด ในกระบวนการเปรียบเทียบ ในกระบวนการนี้การประเมินตนเองถูกเสริมโดยผลงานที่โดดเด่นหรือประสบความสำเร็จจากบุคคลใกล้ชิด และถูกคุกคามจากผลงานที่ด้อยกว่าหรือประสบความสำเร็จต่ำกว่าบุคคลใกล้ชิดเช่นเดียวกัน เช่น ในกรณีคู่สมรส รายงานตนเองว่ารู้สึกภูมิใจในผลงานของอีกฝ่ายหนึ่งเมื่อตนเองทำผลงานได้ดีด้อยกว่า แต่ถึงแม้ว่าบุคคลจะรู้สึกในทางบวกกับผลงานที่โดดเด่นกว่าของอีกฝ่ายหนึ่งก็ตาม บุคคลก็ยังคงถูกคุกคามจากการประเมินค่าตนเองไปพร้อมกันด้วย

Beach, Tesser, Mendolia, Anderson, Crelia, และ Whitaker (1996) ให้ผู้ร่วมการทดลองตอบคำถามซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการนิยามตนเองสูงและคำถามซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับ

การนิยามตนเองต่ำ และให้คู่สามีภรรยาคู่วีดีโอซึ่งเล่าเรื่องราวก่อนแต่งงานของแต่ละคู่ หลังจากนั้นให้ผู้ร่วมการทดลองตอบคำถาม 8 สถานการณ์ และวัดระดับการตัดสินใจของผู้ร่วมการทดลองเทียบกับคู่ของตนเอง เช่น จำนวนลูกที่จะมี เวลาที่ใช้ร่วมกัน เงินที่ใช้จ่ายในบ้าน สถานที่ที่จะไปเที่ยว เป็นต้น โดยพบว่า เมื่องานที่เกี่ยวข้องกับการนิยามตนเองในระดับสูง ตนเองจะทำผลงานได้ดีกว่าคู่ของตน แต่หากงานนั้นมีความเกี่ยวข้องกับการนิยามตนเองในระดับต่ำ คู่ของตนจะทำผลงานได้ดีกว่า และจะเกิดขึ้นในทิศทางกลับกันเมื่องานนั้นมีความเกี่ยวข้องกับการนิยามตนเองของคู่รัก รวมทั้งมีการบิดเบือนการรับรู้ว่าคุณสมบัติของคุณดีกว่าความเป็นจริง

กระบวนการเปรียบเทียบ (Comparison process)

เมื่อเกิดกระบวนการเปรียบเทียบขึ้น บุคคลจะเปรียบเทียบผลงานของตนเองกับผลงานของบุคคลอื่น หากบุคคลที่เราเปรียบเทียบมีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันมาก ผลงานดังกล่าวเกี่ยวข้องกับการนิยามตนเอง และมีผลงานที่ยอดเยียมกว่าตัวเราเอง บุคคลจะประเมินตนเองในทางบวกลดลง รวมทั้งมองว่าผลงานที่ตนเองทำได้ด้อยกว่าบุคคลนั้นมาก ซึ่งส่งผลกระทบต่อบุคคลในทางลบ ดังนั้นบุคคลจะถูกคาดหวังให้เปลี่ยนขอบเขตของผลงาน เปลี่ยนความเกี่ยวข้องกับการนิยามตัวตน หรือเปลี่ยนระดับความใกล้ชิดระหว่างบุคคล เพื่อลดระดับของการถูกคุกคามจากการประเมินตนเอง รวมทั้งรักษาภาวะสมดุลทางด้านจิตใจ เช่น บุคคลจะรู้สึกดีขึ้นเมื่อเปลี่ยนความเกี่ยวข้องของงาน (การสอบครั้งนี้ไม่ใช่สิ่งที่สำคัญที่สุดของฉัน) อาจบิดเบือนผลงานของบุคคลอื่นว่าด้อยกว่า (ที่เขาทำคะแนนสอบได้ดีเพราะโชคช่วย) หรือเปลี่ยนระดับความใกล้ชิดกับบุคคลนั้น (ฉันไม่ชอบทำงานร่วมกับเขา)

ส่วนผลงานที่มีคุณภาพปานกลาง ไม่สามารถทำให้บุคคลรู้สึกเป็นทุกข์เมื่อการประเมินตนเองลดลงโดยผ่านกระบวนการเปรียบเทียบ และจากคำถามที่ว่าเมื่อใดที่ผลงานยอดเยี่ยมจะเพิ่มการประเมินตนเองผ่านกระบวนการสะท้อน หรือการประเมินตนเองลดลงผ่านกระบวนการเปรียบเทียบนั้นขึ้นอยู่กับตัวแปรระดับความใกล้ชิดระหว่างบุคคล

ความสัมพันธ์ของผลงานของบุคคลอื่นกับการนิยามตนเองของบุคคลได้กำหนดสิ่งที่เกี่ยวข้องกันของกระบวนการสะท้อนและกระบวนการเปรียบเทียบ นั่นคือ เมื่อผลงานของบุคคลอื่นมีความเกี่ยวข้องกับการนิยามตนเอง บุคคลจะใช้กระบวนการเปรียบเทียบ ซึ่งจะทำให้เกิดการตอบสนองระหว่างบุคคลในทางลบ รวมทั้งตนเองจะเป็นทุกข์จากการเปรียบเทียบนั้น ในทางตรงกันข้ามเมื่อผลงานของบุคคลอื่นไม่มีความเกี่ยวข้องกับการนิยามตนเอง บุคคลจะใช้กระบวนการสะท้อน ซึ่งจะให้เกิดการตอบสนองระหว่างบุคคลในทางบวก และจะประเมินตนเองไปในทิศทางบวกเพิ่มขึ้น เช่น จริยาและกานดาเป็นเพื่อนที่ดีต่อกันและเลือกเข้าวงดนตรี

ประสานเสียงเหมือนกัน ซึ่งการเล่นดนตรีให้ได้ดีนั้นเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการนิยามตนเองของ จริยา เมื่อจริยาและกานดามีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันมาก จึงทำให้เกิดกระบวนการ เปรียบเทียบมากกว่ากระบวนการสะท้อน หากกานดาทำผลงานได้ยอดเยี่ยมกว่าจริยา จริยาจะ สูญเสียการประเมินตนเอง ดังนั้นจะเกิดความเปลี่ยนแปลงในด้านความสัมพันธ์ของทั้งคู่ เช่น จริยาอาจจะลดระดับความใกล้ชิดกับกานดา หรือจริยาอาจจะเปลี่ยนการนิยามตนเองโดยใช้ เวลาศึกษาดนตรีให้น้อยลงและเลือกงานสะสมมีเสื้อแทน เมื่อทำเช่นนี้กระบวนการสะท้อนจะ เข้ามามีอิทธิพลมากกว่ากระบวนการเปรียบเทียบ ส่งผลให้จริยามีการประเมินตนเองไปในทิศ ทางบวกเพิ่มขึ้นโดยผ่านกระบวนการสะท้อน ดังนั้นจริยาจะชื่นชมและร่วมยินดีในความสำเร็จ ของกานดาด้วย แต่หากจริยายังต้องการประสบความสำเร็จในด้านเดียวกับกานดา จริยา อาจจะพยายามขัดขวางผลงานของกานดา รวมทั้งบิดเบือนการรับรู้ของตนเองว่าผลงานที่ยอด เยี่ยมของกานดานั้นได้มาจากโชคช่วย หรือจริยาต้องใช้ความพยายามในการเปลี่ยนแปลง ตัวเอง โดยขยันฝึกซ้อมให้มากขึ้น ซึ่งจะช่วยลดผลกระทบจากผลงานที่ยอดเยี่ยมกว่าของ กานดาในกระบวนการเปรียบเทียบ

Beach และคณะ (1998) ได้ทำการวิจัยโดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นคู่สามีภรรยา ซึ่งทำงาน นอกบ้านอย่างน้อยสัปดาห์ละ 30 ชั่วโมง โดยศึกษาความพึงพอใจของสามีภรรยาแต่ละคน ตัว แปรต้นคือระดับของผลงานและความเกี่ยวข้องกับการนิยามตนเอง พบว่าทั้งสามีและภรรยาจะ ประเมินว่าตนเองพึงพอใจมากที่สุด เมื่อตนเองสามารถทำผลงานได้ดีกว่าคู่รักในเรื่องที่เกี่ยวข้อง กับการนิยามตนเองของคู่รักต่ำ และในทางกลับกันสามีและภรรยาจะรู้สึกพึงพอใจน้อยที่สุด เมื่อตนเองทำผลงานได้ดีกว่าในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการนิยามตนเองของคู่รักสูง

แต่หากเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการนิยามของตนเอง พบว่า บุคคลจะรู้สึกพึงพอใจมาก ที่สุด เมื่อตนเองสามารถทำผลงานได้ดีกว่าคู่รัก แต่จะรู้สึกพึงพอใจน้อยที่สุดเมื่อคู่รักทำผลงาน ได้ดีกว่าตนเองในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการนิยามตนเองสูง

Tesser (2000) กล่าวว่าเมื่อบุคคลเกิดการเปรียบเทียบทางสังคม (social comparison) จะกระทบถึงการนับถือตนเอง (self-esteem) อันเนื่องมาจากการประเมินตนเอง จะถูกกระตุ้น โดยผลงานที่แสดงออกมาของบุคคลอื่นหรือบุคคลใกล้ชิด ถ้าผลงานมีความสำคัญกับตัวตนของ บุคคล (self) การประเมินตนเองจะถูกคุกคามโดยการเปรียบเทียบ แต่หากผลงานไม่มี ความสำคัญกับตัวตนของบุคคล การประเมินตนเองอาจจะถูกเสริมโดยการมีความสุขไปกับ ผลงานที่ดีเด่นของบุคคลอื่นดังนั้นการนับถือตนเองจะถูกเสริมหรือคุกคาม ขึ้นอยู่กับบุคคลจะ เปลี่ยนการให้ความสำคัญในการเปรียบเทียบ การลดหรือเพิ่มความสัมพันธ์กับบุคคลที่ถูก เปรียบเทียบ หรือพยายามแก้ไขผลงาน ซึ่งตัวกระตุ้นการประเมินตนเอง คือ ความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคล ส่วนตัวกระตุ้นความขัดแย้งมาจากภายในตัวของบุคคลเอง

อิทธิพลของความใกล้ชิดและความเกี่ยวข้องกับการนิยามตนเองที่มีต่อผลงาน

1. ส่งผลต่อผลงานของผู้อื่น (Affecting Another's Performance)

บุคคลสามารถช่วยเหลือหรือขัดขวางผลงานของบุคคลอื่นขึ้นอยู่กับเงื่อนไขใดนั้น ตามทฤษฎีการคงภาพลักษณ์ในการประเมินตนเองกล่าวว่า บุคคลจะช่วยเหลือหรือขัดขวางผลงานของบุคคลอื่นนั้นขึ้นอยู่กับผลงานมีความเกี่ยวข้องกับการนิยามตนเองและมีระดับความใกล้ชิดสนิทสนมระหว่างบุคคลมากน้อยเพียงใด นั่นคือเมื่อผลงานมีความเกี่ยวข้องกับการนิยามตนเองของบุคคลในระดับสูง กระบวนการเปรียบเทียบจะมีความสำคัญมากกว่ากระบวนการสะท้อน ดังนั้นบุคคลจะรู้สึกเป็นทุกข์กับผลงานที่ยอดเยี่ยมของบุคคลอื่น โดยเฉพาะถ้าบุคคลนั้นเป็นบุคคลที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมมาก ดังนั้นการที่จะหลีกเลี่ยงการถูกคุกคามจากการประเมินตนเอง เมื่องานดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับการนิยามตนเองของบุคคลในระดับสูง และบุคคลที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมมาก บุคคลจะให้ความช่วยเหลือบุคคลนั้นลดลง ในทางกลับกันเมื่องานมีความเกี่ยวข้องกับการนิยามตนเองในระดับต่ำ กระบวนการสะท้อนจะมีความสำคัญมากกว่ากระบวนการเปรียบเทียบ นั่นคือบุคคลจะรู้สึกชื่นชมกับผลงานที่ยอดเยี่ยมของบุคคลอื่น โดยเฉพาะบุคคลที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมมาก บุคคลจะได้รับความรู้สึกเป็นสุขจากผลสะท้อนกลับจากกระบวนการ ดังนั้นเมื่อผลงานมีความเกี่ยวข้องกับการนิยามตนเองในระดับต่ำ และบุคคลที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมมาก บุคคลจะให้ความช่วยเหลือมากยิ่งขึ้น

Tesser และ Smith (1980) ได้ทำการทดลองโดยให้ผู้ร่วมการทดลองนำเพื่อนมาทดลองเป็นคู่ แบ่งเป็นกลุ่มที่ผลงานมีความเกี่ยวข้องกับการนิยามตนเองในระดับต่ำและกลุ่มที่ผลงานมีความเกี่ยวข้องกับการนิยามตนเองในระดับสูง โดยให้ผู้ร่วมการทดลองคนแรกเดาเป้าหมายของคำจากเพื่อนที่เป็นคู่ของตน หากเพื่อนต้องการช่วยเหลือบุคคลอื่นให้มีผลงานดีกว่าเพื่อนของตน บุคคลจะให้เบาะแสที่ง่าย แต่หากต้องการให้บุคคลอื่นมีผลงานที่แย่กว่าเพื่อนของตน ทำได้โดยให้เบาะแสที่ยากกับบุคคลอื่น ผลการทดลองพบว่า เมื่อผลงานมีความเกี่ยวข้องกับการนิยามตนเองในระดับต่ำ บุคคลจะช่วยเหลือเพื่อนของตนเองมากกว่าคนแปลกหน้า อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์จะเจือจางลง และอาจกลับกันเมื่อผลงานมีความเกี่ยวข้องกับการนิยามตนเองในระดับสูง นั่นคือบุคคลจะช่วยเหลือคนแปลกหน้ามากกว่าเพื่อนของตนเอง

Achee และ Tesser (1994) ให้ผู้ร่วมการทดลองตอบคำถามในเรื่องการตัดสินใจของเพื่อนและคนแปลกหน้า โดยสุ่มผู้ร่วมการทดลองเข้าเงื่อนไข คือ ระดับการตื่นตัวในระดับสูง (high arousal) และระดับการตื่นตัวในระดับต่ำ (low arousal) และให้รายงานตนเอง พบว่าบุคคลทำนายการตัดสินใจของเพื่อนได้ดีกว่าคนแปลกหน้าในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการนิยามตนเองในระดับต่ำ และบุคคลจะมีน้ำใจกับเพื่อนในเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับการนิยามตนเองในระดับต่ำ

มากกว่าในเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับการนิยามตนเองในระดับสูง แต่บุคคลจะมีน้ำใจกับคนแปลกหน้าในเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับการนิยามตนเองในระดับสูง

Tesser และ Campbell (1982) ได้ทดสอบสมมติฐานที่เหมือนกัน โดยทดสอบการรับรู้และความเชื่อเกี่ยวกับผลงานของบุคคล ซึ่งเกี่ยวข้องกับกระบวนการฉายภาพทางจิต (Psychological projection) นั่นคือเมื่อบุคคลมีความใกล้ชิดในระดับสูง บุคคลจะบิดเบือนผลงานของเป้าหมายออกไป เช่น การฉายนิสัยที่ไม่ดีไปยังเป้าหมาย โดยส่วนมากมักเกิดกับบุคคลที่มีความใกล้ชิดกันมากกว่าเป้าหมายที่ห่างเหิน

มีหลักฐานที่ปรากฏการฉายของคุณลักษณะทางลบ สามารถอธิบายโดยการสันนิษฐานว่ากระบวนการฉายภาพทางจิตเป็นสิ่งที่ง่าย ไม่ต้องมีแรงจูงใจในกระบวนการได้ความรู้ (Information-processing model) เช่น ถ้าบุคคลเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ด้วยตัวเอง บุคคลนั้นจะประเมินบุคคลอื่นว่าเหมือนกันกับตนเอง กระบวนการได้ความรู้แสดงให้เห็นว่ากระบวนการฉายภาพทางจิตจะเพิ่มขึ้นกับบุคคลใกล้ชิดโดยไม่ใส่ใจกับผลสะท้อนกลับ แต่ SEM model ทำนายไว้ดังนี้

1. บุคคลจะเกิดกระบวนการสะท้อนในทางบวก และฉายภาพไปยังบุคคลใกล้ชิดที่เป็นเป้าหมาย เมื่อเป็นมิติที่ผลงานมีความเกี่ยวข้องกับการนิยามตนเองในระดับต่ำมากกว่าผลงานที่มีความเกี่ยวข้องกับการนิยามตนเองในระดับสูง .
2. มีการค้นพบกระบวนการได้ความรู้และการประเมินค่าตนเอง ในการอธิบายรูปแบบการฉายภาพทางสังคม

จากการทดลองกับผู้ร่วมการทดลองเพศหญิงและเพื่อนของผู้ร่วมการทดลองเพศเดียวกัน โดยให้ผู้ร่วมการทดลองตอบคำถามหน้าเครื่องคอมพิวเตอร์ ที่ถูกตั้งโปรแกรมให้ตอบคำถามถูกและผิดอย่างละครึ่ง แล้วให้เพื่อนประเมินผลงานของเพื่อนที่ตอบคำถามและบุคคลแปลกหน้า ตามทฤษฎีการคงภาพลักษณะในการประเมินตนเองได้กล่าวถึงความใกล้ชิดและความเกี่ยวข้องกับการนิยามตนเอง มีอิทธิพลต่อความเชื่อของบุคคลหนึ่งเกี่ยวกับผลงานของบุคคลอื่น นั่นคือเมื่องานมีความเกี่ยวข้องกับการนิยามตนเองในระดับต่ำบุคคลจะเอื้อประโยชน์ให้เพื่อนมากกว่าคนแปลกหน้า แต่เมื่องานมีความเกี่ยวข้องกับการนิยามตนเองในระดับสูง จะเป็นไปในทิศทางกลับกัน

Marks และ Miller (1986) ได้เสนอว่าเมื่อบุคคลมีผลงานที่เฉพาะเจาะจงซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการนิยามตนเองของบุคคลนั้น บุคคลจะเห็นว่าบุคคลอื่นมีผลงานที่ยอดเยี่ยมลดลงหรือไม่ได้กระทำดีเพียงพอที่จะถูกชื่นชม

Tesser, Millar, และ Moore (1998) ได้มีงานวิจัยชี้ให้เห็นถึงอารมณ์ที่เกิดตามมาหลังจากเกิดกระบวนการเปรียบเทียบและกระบวนการสะท้อน โดยสถานการณ์ที่ใช้เป็น

สถานการณ์ที่อ่อนไหวทางสังคม (social sensitivity) ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่มีความเกี่ยวข้องกับการนิยามตนเองในระดับสูง ส่วนอีกเงื่อนไขหนึ่งให้ตัดสินจากคำถามเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ (creativity items) เป็นเงื่อนไขที่มีความเกี่ยวข้องกับการนิยามตนเองในระดับต่ำกับผู้ร่วมการทดลอง ปรากฏว่ากลุ่มที่ได้รับการบอกว่าเพื่อนของตนตอบคำถามได้ถูกมากกว่าตนเอง เป็นกลุ่มที่ถูกกระตุ้นทางอารมณ์มากกว่ากลุ่มที่ได้รับผลว่าตนเองตอบคำถามถูกมากกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับบุคคลที่ไม่มีความใกล้ชิดกัน จากการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าเมื่อบุคคลมีความใกล้ชิดกันระหว่างเพื่อน สถานการณ์นั้นมีความเกี่ยวข้องกับการนิยามตนเองสูง และตนเองถูกประเมินว่าทำผลงานได้ดีกว่าเพื่อน จะทำให้บุคคลถูกกระตุ้นทางอารมณ์ได้มากกว่า

2. ส่งผลต่อการกระทำของตัวบุคคลเอง (Affecting Own Performance)

ถ้าการกระทำของบุคคลอื่นมีอิทธิพลต่อกระบวนการเปรียบเทียบและกระบวนการสะท้อนของบุคคล นอกจากบุคคลจะเปลี่ยนการกระทำของบุคคลอื่นแล้วนั้น บุคคลยังเปลี่ยนการกระทำของตนเองอีกด้วย เมื่อพิจารณาถึงความเกี่ยวข้องกับการทำงาน เมื่อผลงานของบุคคลอื่นมีความเกี่ยวข้องกับการนิยามตนเองของบุคคล บุคคลจะเป็นทุกข์จากการเปรียบเทียบ อันเนื่องมาจากผลจากการประเมินตนเองที่ดีกว่าบุคคลอื่นโดยผ่านกระบวนการเปรียบเทียบ ซึ่งบุคคลจะลดความทุกข์จากการเปรียบเทียบ โดยบุคคลจะเพิ่มความพยายามในการทำงาน ซึ่งเป็นการเปลี่ยนพฤติกรรม และบิดเบือนการรับรู้ผลงานของบุคคลอื่น ซึ่งเป็นการเปลี่ยนความคิด

Tesser และ Campbell (1986 อ้างถึงใน Tesser, 1988) ได้มีการทดลองกับนักเรียนมัธยม โดยให้เงื่อนไขว่ามีความเกี่ยวข้องกับการเรียนของตนเอง ปรากฏว่า

1. ผลงานที่ดีกว่าของผู้อื่นจะเพิ่มความพยายามในการทำงานให้มีผลงานที่ดีขึ้น
2. ซึ่งเป็นจริงเฉพาะบุคคลที่มีความสนิทสนมกัน เช่น เพื่อน
3. ผลกระทบทั้งหมดจากผลงานที่ดีกว่าของบุคคลอื่นจะถูกทำให้ลดความสำคัญลง
4. ความแตกต่างระหว่างบุคคลที่เป็นเพื่อนและบุคคลที่ไม่ใช่เพื่อนจะถูกทำให้เจือจางลง

Tesser, Campbell, และ Smith (1984) พบหลักฐานที่บุคคลบิดเบือนการรับรู้ผลงานของตนเอง นั่นคือผลงานต้องเป็นสิ่งที่มีความสำคัญกับการนิยามตนเอง ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่สำคัญในการถูกคุกคามจากการเปรียบเทียบ นั่นคือบุคคลจะเพิ่มความพยายามในการพัฒนาผลงานเมื่อผลงานของบุคคลอื่นดีกว่าตนเองและผลงานนั้นยากที่จะบิดเบือนการรับรู้ รวมทั้งบุคคลต้องมีความเชื่อว่าเมื่อบุคคลเพิ่มความพยายามแล้วจะทำให้ผลงานของตนเองดีขึ้น

Tesser (1988) พบว่า ผลงานจะมีความสำคัญต่อการนิยามของตนเองเมื่อผลงานดังกล่าวเป็นสิ่งที่ต้องอาศัยการฝึกฝนเป็นอย่างดีและต้องเป็นสิ่งที่ยากในการพัฒนาให้ก้าวหน้า

และเมื่อเกิดการเปรียบเทียบ บุคคลจะเกิดความพยายามที่จะพัฒนาให้เท่าเทียมกับบุคคลอื่น โดยอยู่ภายใต้เงื่อนไข คือ

1. ผลงานของบุคคลอื่นดีกว่าผลงานของตนเองอย่างเด่นชัด
2. ผลงานนั้นยากที่บุคคลจะบิดเบือนการรับรู้
3. ยากที่จะลดระดับความใกล้ชิดระหว่างตนเองและบุคคลที่เปรียบเทียบ
4. บุคคลต้องมีความเชื่อว่าเมื่อบุคคลเพิ่มความพยายามจะทำให้ผลงานดีขึ้น

ซึ่งผลงานที่เด่นกว่าของบุคคลใกล้ชิดและทำให้บุคคลเกิดความพยายามที่จะพัฒนาผลงานให้เท่าเทียมกับบุคคลอื่น บุคคลจะมองผลงานของบุคคลอื่นเป็นเหมือน "แรงบันดาลใจ" ที่บุคคลจะเพิ่มความพยายามให้ผลงานดีขึ้น นั่นคือเมื่อเพื่อนของตนเองสามารถทำผลงานนั้นได้ ตนเองก็น่าจะทำได้เช่นกัน ซึ่งเหตุผลของความเป็นไปได้ในการพัฒนาตนเองอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่ว่า

1. เมื่อผลงานของบุคคลที่ใกล้ชิดไม่โดดเด่นไปกว่าผลงานของตนเองในอดีต ซึ่งจะมีอิทธิพลที่จะพัฒนาผลงานมากที่สุด
2. ผลงานของบุคคลอื่นเป็นผลมาจากวิธีการใหม่ๆ

Nadler, Fisher, และ Benlitzhak (1983) ได้กล่าวถึงการให้ความช่วยเหลือของบุคคลว่า บุคคลที่ได้รับความช่วยเหลือคือบุคคลที่มีผลงานด้อยกว่าบุคคลที่ให้ความช่วยเหลือ โดยถ้าสิ่งที่ให้ความช่วยเหลือเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับการนิยามของตนเอง กระบวนการเปรียบเทียบจะเข้ามามีบทบาท และหากบุคคลที่เข้ามาให้ความช่วยเหลือเป็นบุคคลที่มีความใกล้ชิดมากเท่าใด บุคคลนั้นจะถูกคุกคามจากการประเมินตนเองในกระบวนการเปรียบเทียบมากขึ้นเท่านั้น ในการทดลองนี้ได้ให้ผู้ร่วมการทดลองแก้ไขปัญหา แล้วผู้วิจัยจึงแจ้งให้ผู้ร่วมการทดลองทราบว่าการแก้ไขปัญหานั้นผิดพลาด ผู้วิจัยจึงให้เพื่อนและคนแปลกหน้าให้คำชี้แนะเพื่อแก้ไขปัญหา ผู้ร่วมการทดลองบางคนใช้เวลาเพียงครั้งเดียว บางคนใช้เวลา 2 ครั้ง ในการแก้ไขปัญหา พบว่าเงื่อนไขที่บุคคลได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อน 2 ครั้งเป็นเงื่อนไขที่คุกคามต่อการประเมินตนเองมากที่สุด

Salovey และ Rodin (1984) ได้ทำการวิจัยพบว่าการรายงานตนเองของผู้ร่วมการทดลองสอดคล้องกับสมมติฐานของทฤษฎีการคงภาพลักษณะในการประเมินตนเอง นั่นคือเมื่อบุคคลทำผลงานได้ไม่ดีเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ร่วมการทดลองคนอื่นๆ รวมทั้งงานนั้นมีความเกี่ยวข้องกับการนิยามตนเองของผู้ร่วมการทดลอง ผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขนี้จะรายงานตนเองว่ามีอารมณ์ทางด้านลบน้อยกว่าผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขอื่นๆ

อิทธิพลของความเกี่ยวข้องกับการนิยามตนเองและผลงานที่มีต่อความใกล้ชิด

จากทฤษฎีการคงภาพลักษณะในการประเมินตนเองได้กล่าวไว้ว่าเมื่อผลงานมีความเกี่ยวข้องกับการนิยามตนเอง กระบวนการเปรียบเทียบจะมีความสำคัญมากกว่ากระบวนการสะท้อน และบุคคลจะเป็นทุกข์จากการเปรียบเทียบกับผลงานที่ยอดเยี่ยมของบุคคลอื่น โดยเฉพาะบุคคลที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมมาก ดังนั้นบุคคลจะหลีกเลี่ยงการคุกคามจากการประเมินตนเองเมื่อบุคคลอื่นมีผลงานที่ยอดเยี่ยมและผลงานนั้นมีความเกี่ยวข้องกับการนิยามของตนเอง โดยการลดระดับความสัมพันธ์ลง หรือเพิ่มระยะห่างระหว่างตนเองกับบุคคลอื่นในทางกลับกันเมื่องานมีความเกี่ยวข้องกับการนิยามตนเองในระดับต่ำ กระบวนการสะท้อนจะเข้ามามีบทบาทมากกว่ากระบวนการเปรียบเทียบ โดยบุคคลจะร่วมเป็นสุขและชื่นชมยินดีกับผลงานที่ยอดเยี่ยมของบุคคลอื่น โดยเฉพาะบุคคลที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมมาก ก็จะเป็นสุขกับความสำเร็จนั้น โดยสรุปคือยิ่งบุคคลมีผลงานที่ยอดเยี่ยมมากเท่าใด และผลงานนั้นมีความเกี่ยวข้องกับการนิยามตนเองในระดับสูง ก็จะทำให้บุคคลมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดน้อยลงเท่านั้น หรือเพิ่มระยะห่างในความสัมพันธ์มากยิ่งขึ้น แต่หากผลงานมีความเกี่ยวข้องกับการนิยามตนเองในระดับต่ำ ก็จะทำให้บุคคลมีความใกล้ชิดสนิทสนมมากยิ่งขึ้น

Pleban และ Tesser (1981) ได้ทำการทดลองในเรื่องการประเมินตนเองเพื่อทำนายถึงความใกล้ชิดกับบุคคลอื่น โดยให้ผู้ร่วมการทดลองระบุกิจกรรมที่ตนเองมีความถนัด รวมทั้งแจ้งความถนัดของผู้ร่วมการทดลองคนอื่นๆ ที่มีความถนัดในเรื่องเดียวกันให้ผู้ร่วมการทดลองรับรู้ หลังจากนั้นแจ้งผลการทำกิจกรรมเปรียบเทียบระหว่างผู้ร่วมการทดลองกับผู้ร่วมการทดลองคนอื่นๆ ที่มีความถนัดเหมือนกัน แล้วดูระยะห่างที่ผู้ร่วมการทดลองเลือกที่นั่ง พบว่า ถ้าเป็นด้านที่ผู้ร่วมการทดลองถนัด แต่ผลงานของบุคคลอื่นดีกว่าของตนเอง ผู้ร่วมการทดลองจะรู้สึกที่ตนเองถูกคุกคามจากผู้ร่วมการทดลองคนนั้น ผู้ร่วมการทดลองจึงเลือกที่นั่งใกล้ผู้นั้นน้อยที่สุด และไม่คาดหวังที่จะได้ทำงานร่วมกัน ในทางกลับกัน ถ้าผู้ร่วมการทดลองทราบว่าผู้ร่วมการทดลองคนอื่นทำผลงานที่ยอดเยี่ยมในเรื่องที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับการนิยามของตนเอง ผู้ร่วมการทดลองจะเลือกที่นั่งใกล้กับบุคคลนั้นมากกว่า และคาดหวังที่จะได้ทำงานร่วมกัน

Gramzow และ Gaertner (2005) พบว่า บุคคลจะประเมินสมาชิกภายในกลุ่มไปในทิศทางบวกมากกว่าสมาชิกภายนอกกลุ่มเมื่อเกิดสถานการณ์เปรียบเทียบ รวมทั้งบุคคลที่มีระดับการนับถือตนเองในระดับสูงจะมีการประเมินตนเองเพิ่มขึ้นในทิศทางบวกโดยผ่านสมาชิกภายในกลุ่ม

อิทธิพลของผลงานและความใกล้ชิดที่มีต่อการนิยามตนเอง

ความเกี่ยวข้องกับการนิยามตนเองเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญในกระบวนการเปรียบเทียบและกระบวนการสะท้อน นั่นคือถ้าผลงานที่ยอดเยี่ยมของบุคคลอื่นมีความ

เกี่ยวข้องกับการนิยามตนเองในระดับสูง กระบวนการเปรียบเทียบจะเข้ามามีบทบาทมากกว่า กระบวนการสะท้อน ดังนั้นบุคคลจะลดความเกี่ยวข้องกับการนิยามตนเองลง ซึ่งจะทำให้บุคคลสามารถร่วมแสดงความคิดเห็นกับผลงานนั้นๆ ได้ แทนที่จะเป็นทุกข์จากการเปรียบเทียบ และเมื่อบุคคลลดความเกี่ยวข้องกับการนิยามตนเองลง บุคคลก็มีแนวโน้มที่จะเพิ่มความสัมพันธ์กับบุคคลนั้น การกระทำดังกล่าวจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลยังคงต้องการรักษาความสัมพันธ์อันดีระหว่างตนเองกับบุคคลอื่น และเพื่อต้องการอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

Tesser และ Paulhus (1983) ได้อธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและความคิด อันเนื่องมาจากผลงานที่ยอดเยียมกว่าของบุคคลอื่น และผลงานนั้นมีความเกี่ยวข้องกับการนิยามตนเอง พบว่า หากผู้ร่วมการทดลองทำคะแนนได้สูงกว่าคนอื่น ผู้ร่วมการทดลองจะบอกว่างานนั้นมีความเกี่ยวข้องกับการนิยามตนเองในระดับสูง แต่หากผู้ร่วมการทดลองทำคะแนนได้ต่ำกว่าคนอื่น ผู้ร่วมการทดลองจะบอกว่างานนั้นมีความเกี่ยวข้องกับการนิยามตนเองเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

Tal-Or, Philosoph, Shapira, และ Malca (2005) ให้ผู้ร่วมการทดลองได้อ่านเรื่องราวเกี่ยวกับจอห์น และพูดถึงนักเรียนอีกคนที่ได้เกรดเอในเงื่อนไขที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมกับจอห์นมาก และในเงื่อนไขที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมกับจอห์นน้อย โดยเปรียบเทียบเกรดที่จอห์นได้กับเพื่อน แบ่งเป็นเงื่อนไขที่มีความเกี่ยวข้องกับการนิยามตนเองในระดับสูง และเงื่อนไขที่มีความเกี่ยวข้องกับการนิยามตนเองในระดับต่ำ พบว่า ผู้ร่วมการทดลองแสดงให้เห็นคะแนนความเป็นมิตรกับจอห์นสูงที่สุดเมื่อเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับการนิยามตนเองมากกว่าเรื่องที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับการนิยามตนเอง รวมทั้งได้รับคะแนนสูงสุดเมื่อบุคคลเป็นเพื่อนมากกว่าเป็นคนแปลกหน้า

ทฤษฎีเกี่ยวกับความใกล้ชิด และความรักระหว่างบุคคล

อับราฮัม มาสโลว์ (Abraham Maslow) (1943 อ้างถึงใน Goodman, 1968) ได้ตั้งทฤษฎีความต้องการ โดยเรียงลำดับตามความสำคัญของการต้องการของบุคคล และเมื่อบุคคลได้รับในแต่ละขั้นจนเป็นที่พอใจแล้วจึงจะพัฒนาไปขั้นต่อไป โดยแบ่งความต้องการเป็น 5 ขั้น ดังนี้

1. ความต้องการทางร่างกาย
2. ความต้องการความปลอดภัย
3. ความต้องการความรัก
4. ความต้องการความนับถือ
5. ความต้องการรู้จักตนเอง

ความต้องการความรักเป็นเพียงช่วงระยะเวลาหนึ่งของการเจริญเติบโตของคนเรา ซึ่งจะนำไปสู่ความต้องการที่สูงขึ้นไป อันได้แก่ การนับถือตนเอง และการรู้จักตนเอง

Kelley, Berscheid, Christensen, Harvey, Huston, Levinger, McClintock, Peplau, และ Peterson (1983 อ้างถึงใน Bercheid et al., 1989) ได้ให้ความหมายของความใกล้ชิดระหว่างบุคคลซึ่งมีสิ่งทีกระทำร่วมกันเป็น 4 ลักษณะ คือ

1. บุคคลต้องมีความถี่ในการพบเจอกัน (frequency)
2. บุคคลต้องมีความเข้มข้นของอิทธิพลระหว่างกัน (strength)
3. บุคคลต้องมีกิจกรรมที่กระทำหลากหลาย (diversity)
4. บุคคลต้องมีระยะเวลาที่คบหากัน (duration)

ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับบุคคลอื่นนั้น จะสามารถพัฒนาจากบุคคลเพียงแค่วัดกันเพียงผิวเผินจนกระทั่งกลายเป็นเพื่อนสนิทได้นั้น มีลำดับขั้นดังนี้ (Beebe, Beebe, & Redmond, 1996)

1. ความสัมพันธ์ระหว่างคนรู้จัก (acquaintances) เป็นบุคคลที่รู้จักแต่เพียงผิวเผินไม่สนิทสนมมากนัก ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นไปในลักษณะเป็นทางการหรือเป็นไปตามหน้าที่ หรือเป็นการพูดคุยในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับงานที่ทำ บุคคลจะจำกัดการเปิดเผยตัวเอง ไม่แสดงอารมณ์หรือเจตคติของตนเองออกมา ความสัมพันธ์แบบนี้อาจพบเจอกันในชีวิตประจำวัน เช่น ในโรงเรียน

ในมหาวิทยาลัย หรือในที่ทำงาน ซึ่งบุคคลสามารถมีคนรู้จักได้มากมายหลากหลายอาชีพ

2. ความสัมพันธ์กับเพื่อนทั่วไป (casual friends) บุคคลจะเสนอเรื่องราวส่วนตัวต่อเพื่อนทั่วไปมากกว่าคนรู้จัก รวมทั้งมีกิจกรรมที่เข้าร่วมกัน เช่น การไปทานอาหาร ชื้อของ หรือดูหนัง เป็นต้น รวมทั้งเพื่อนทั่วไปนี้ยังรับรู้ถึงความชื่นชอบส่วนบุคคลของตัวเราอีกด้วย

3. ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนสนิท (close friends) เพื่อนสนิทจะเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดและเป็นที่ชอบพอของบุคคล และมีการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนสนิทบ่อยครั้ง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลจะมีความสนิทสนมกันมาก มีความไว้วางใจสูง และมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันเมื่ออีกฝ่ายมีปัญหา เพื่อนสนิทนี้ไม่จำเป็นที่จะต้องอยู่ใกล้ตัวอาจเป็นบุคคลที่อยู่ไกลตัวแต่มีความสนิทสนมและมีความไว้วางใจสูง ก็ถือว่าเป็นเพื่อนสนิทเช่นกัน

ทฤษฎีความไม่คล้องจองของปัญญา (A Theory of Cognitive Dissonance)

ทฤษฎีความไม่คล้องจองของปัญญา เสนอโดย Leon Festinger (1957) กล่าวว่า ตามปกติบุคคลจะเกิดความขัดแย้งภายในตนเองได้ตลอดเวลา เป็นผลมาจากความคิดและเจตคติส่วนตัวของบุคคลนั้น เช่น บุคคลอาจเกิดความขัดแย้งโดยมีความคิดว่าคนผิวดำนั้นเป็นคนดี

ได้เท่ากับคนผิวขาว แต่เขาก็ไม่ต้องการที่จะมีเพื่อนบ้านเป็นคนผิวดำ หรือบุคคลที่กระทำ ความผิดและถูกลงโทษ ที่รู้ถึงผลของการกระทำดังกล่าวแต่ก็ยังคงทำความผิดอยู่ หรือบุคคลที่รู้ ว่าการสูบบุหรี่เป็นเรื่องที่ไม่ดีต่อสุขภาพของตนเองและคนรอบข้าง แต่บุคคลก็ยังคงทำ พฤติกรรมดังกล่าวต่อไป เหตุผลที่บุคคลยังคงสูบบุหรี่ เพราะบุคคลอาจรู้สึกว่าเขามีความสุข จากการสูบบุหรี่ซึ่งเป็นสิ่งที่มีคุณค่าที่ได้เฉพาะจากการกระทำนั้น และโอกาสที่บุคคลจะทนทุกข์ จากสุขภาพที่เสื่อมโทรมของตนเองนั้นไม่มีความสำคัญเท่ากับสิ่งที่ได้รับ รวมทั้งบุคคลไม่ สามารถหลีกเลี่ยงอันตรายที่จะเกิดขึ้นได้ด้วยความบังเอิญ โดยอาจจะเกิดขึ้นหากบุคคลเลิกสูบ บุหรี่ เช่น น้ำหนักลด ซึ่งเป็นสัญญาณที่ไม่ดีต่อสุขภาพของเขา ดังนั้นบุคคลจึงยังคงทำ พฤติกรรมสูบบุหรี่ต่อไป

แต่บุคคลก็ไม่ประสบความสำเร็จในการอธิบายหรือให้เหตุผลกับตนเองเสมอไป ดังนั้น เหตุผลที่กล่าวมาจึงเป็นเหตุผลที่จะทำให้บุคคลดำรงความคลั่งจองของปัญญา ซึ่งถ้าความไม่ คลั่งจองของปัญญายังคงอยู่ จะทำให้บุคคลเกิดความไม่สบายทางใจ

สมมติฐานพื้นฐานของทฤษฎีความไม่คลั่งจองของปัญญา

1. การคงอยู่ของความไม่สอดคล้องของปัญญาจะทำให้เกิดความไม่สะดวกสบาย ทางด้านจิตใจ ซึ่งเป็นแรงจูงใจให้บุคคลพยายามลดความไม่สอดคล้องของปัญญา และได้รับความ สอดคล้องทางจิตกลับคืน

2. บุคคลจะหลีกเลี่ยงสถานการณ์หรือข้อมูลที่จะทำให้บุคคลเพิ่มความไม่สอดคล้อง ของปัญญา

เหตุผลที่ความไม่คลั่งจองของปัญญาเพิ่มขึ้น เป็นผลมาจากสถานการณ์ใหม่ๆ ที่ บุคคลเพิ่งรับรู้ครั้งแรก และบุคคลไม่สามารถควบคุมสถานการณ์นั้นๆ ได้ ซึ่งสถานการณ์ ดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับกระบวนการความรู้ ความคิดหรือพฤติกรรม จะทำให้ความไม่ สอดคล้องเกิดขึ้นได้ง่าย เช่น บุคคลวางแผนที่จะไปปิคนิคและมีความมั่นใจว่าอากาศจะสดใส แต่กลับมีฝนตกขณะกำลังจะเดินทาง ซึ่งทำให้เกิดความไม่คลั่งจองของปัญญาเกิดขึ้น หรือ สถานการณ์ที่ต้องการการตัดสินใจ โดยบุคคลไม่สามารถหลีกเลี่ยงความไม่คลั่งจองระหว่างการ รับรู้และการกระทำได้ ซึ่งความคิดเห็นและความรู้เป็นตัวซึ่งบังความแตกต่างของการกระทำ

จากตัวอย่างการสูบบุหรี่บุคคลมีความรู้ถึงโทษภัยของบุหรี่จากสื่อต่างๆ ซึ่งเป็นสาเหตุให้ บุคคลเกิดความไม่คลั่งจองของปัญญา ตามสมมติฐานที่กล่าวมาจะช่วยลดความไม่คลั่งจอง ของปัญญาได้ดังนี้

1. บุคคลจะเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมโดยเปลี่ยนการกระทำนั้นคือบุคคล อาจจะไม่สูบบุหรี่ หากเขายังสูบได้ไม่นาน ซึ่งจะทำให้เกิดความมั่งคั่งทางจิตเพราะรู้ว่าบุหรี่ให้ โทษต่อสุขภาพ

2. บุคคลอาจจะเปลี่ยนการรับรู้ของเขาเกี่ยวกับผลของการสูบบุหรี่ มันอาจจะฟังดูแปลกประหลาดแต่ก็เกิดขึ้นบ่อยครั้ง หรือบุคคลอาจเปลี่ยนการรับรู้โดยเข้าไปที่ข้อดีแทนข้อเสียจากการสูบบุหรี่ หากบุคคลสามารถควบคุมการรับรู้ได้ เขาจะลดและจำกัดความขัดแย้งระหว่างการกระทำและการรับรู้ของเขา

โดยแต่ละบุคคลมีระดับความยากง่ายในการลดความไม่คล้อยจองของปัญหาที่แตกต่างกัน แต่บางสถานการณ์บุคคลก็ไม่สามารถลดหรือจำกัดความไม่คล้อยจองของปัญหาได้

ทฤษฎีการยืนยันคุณค่าในตนเอง (Self-Affirmation Theory)

ทฤษฎีการยืนยันคุณค่าในตนเองเป็นหนึ่งในทฤษฎีที่อธิบายอิทธิพลของความไม่คล้อยจอง โดยใช้บทบาทแนวคิดเกี่ยวกับตัวตนของบุคคล ซึ่งทฤษฎีนี้ได้รับการพัฒนาในปี 1988 โดยนักจิตวิทยาชื่อ คลาวด์ สตีลล์ (Claude Steele) และได้ทำการศึกษาเพื่อขยายทฤษฎีต่ออีกครั้งในปี 1993 โดยได้ให้ความหมายของการยืนยันคุณค่าในตนเอง (Self-affirm) ว่าเป็นการกระทำของบุคคลเพื่อยืนยันว่าตนเป็นคนที่มีความสามารถ มีจริยธรรม หรือมีภาพลักษณ์ไปในทางบวก ซึ่งการกระทำดังกล่าวนี้เป็นการกระทำเพื่อชดเชยตัวตนด้านที่ถูกกระตุ้นเมื่อความสมบูรณ์พร้อม (self-integrity) ถูกคุกคาม นั่นคือ ทำให้บุคคลรับรู้ตัวตนในทางลบ ซึ่งเกิดจากความกดดันในการปรับตัว พฤติกรรม หรือความคิด โดยจะยืนยันคุณค่าในตนเองในเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่คุกคาม ซึ่งทฤษฎีการยืนยันคุณค่าในตนเองนี้มีข้อสมมติฐานว่า บุคคลมีแรงจูงใจในการรักษาความมีคุณค่า ความสามารถ จริยธรรม และภาพลักษณ์ของตนเองในทางบวก ส่วนสิ่งที่คุกคามในเรื่องของความล้มเหลวจะนำไปสู่การระลึกถึงแหล่งข้อมูลเชิงบวกเกี่ยวกับตนเอง รวมไปถึงกระทำการยืนยันคุณค่าในตนเอง ข้อสันนิษฐานการทำงานของกระบวนการยืนยันคุณค่าในตนเองมี 2 ขั้นตอน คือ

1. เมื่อภาพลักษณ์ที่สำคัญของตนเองถูกคุกคาม อันดับแรกบุคคลจะป้องกันตนเองโดยยืนยันความสมบูรณ์พร้อมของตนเอง ซึ่งไม่ใช่การแก้ไขสิ่งที่คุกคามเฉพาะเจาะจง
2. บุคคลมีแรงจูงใจที่จะตัดแปลงการคุกคามตัวตนที่เฉพาะของบุคคล โดยใช้การยืนยันภาพลักษณ์แบบกว้างๆ หรือใช้สิ่งที่มีความสำคัญเท่าเทียมกัน ซึ่งไม่ได้เป็นการแก้ปัญหาที่คุกคาม

พื้นฐานของทฤษฎีการยืนยันคุณค่าในตนเองจะมุ่งเน้นที่การมีอยู่ของตัวตน และเหตุผลของการลดความไม่คล้อยจอง รวมทั้งมีเป้าหมายของการยืนยันคุณค่าในตนเองก็คือเพื่อรักษาตัวตนของบุคคลทั้งในรูปแบบของความคิด (self-concept) และภาพลักษณ์เกี่ยวกับตนเอง (self-image) ที่สามารถปรับเปลี่ยนได้ และดำรงความดีงาม เช่น ความสามารถ ความมั่นคง ความมีอิสระเสรี เป็นต้น โดยตัวตนของบุคคลนี้จะรวมถึงตัวตนในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต

ในมุมมองของทฤษฎีการยืนยันคุณค่าในตนเองมองว่าความไม่คล้องจองของปัญญา (cognitive dissonance) เกิดจากการที่ตัวตนที่สมบูรณ์พร้อม (self-integrity) ถูกคุกคาม มากกว่าที่จะเกิดจากความไม่คงเส้นคงวา (inconsistency) โดยกระบวนการยืนยันคุณค่าในตนเองเริ่มเกิดขึ้นเมื่อมีภาวะคุกคามความสมบูรณ์พร้อมของตัวตน ซึ่งกระบวนการดังกล่าวจะดำเนินต่อไปจนกว่าจะได้รับการบรรเทาโดยผ่านการหาคำตอบ การยืนยันคุณค่าของสิ่งที่ตนเองได้รับและลดสิ่งที่ตนเองไม่ได้รับ เมื่อบุคคลกระทำการยืนยันคุณค่าในตนเองแล้ว บุคคลไม่มีความจำเป็นต้องแก้ไขตัวตนด้านที่ถูกคุกคาม เพราะบุคคลสามารถที่จะรักษาความสมบูรณ์พร้อมของตนเอาไว้ได้ โดยทั่วไปบุคคลมีวิธีต่อสู้กับการคุกคามตัวตนได้หลายวิธี เช่น การปรับเปลี่ยนการคุกคาม การกำจัดการคุกคาม หรือลดการรับรู้ถึงการคุกคามนั้น ซึ่งทฤษฎีการยืนยันคุณค่าในตนเองนั้นอธิบายกลวิธีของการต่อสู้กับการคุกคามโดยการยืนยันคุณค่าในตัวตนที่สมบูรณ์พร้อมในภาพรวมแทนที่จะลดการคุกคามเฉพาะส่วน

ซึ่งทฤษฎีความไม่คล้องจองของปัญญา (A Theory of Cognitive Dissonance) ของ Festinger (1957) และทฤษฎีการยืนยันคุณค่าในตนเอง (Self-Affirmation Theory) ของ Steele (1988) มีความแตกต่างกัน ดังนี้ ความไม่คล้องจองของปัญญาเกิดจากกระบวนการของปัญญาที่ไม่สอดคล้องกัน ทำให้บุคคลเกิดความกระวนกระวายไม่สบายใจ ซึ่งเป็นตัวที่ไปกระตุ้นให้บุคคลมีแรงจูงใจในการสร้างความคงเส้นคงวา หรือลดความไม่คล้องจองด้วยวิธีการต่างๆ เช่น คนสูบบุหรี่ซึ่งทราบถึงโทษภัยของบุหรี่และการหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่จะทำให้บุคคลมีสุขภาพแข็งแรงขึ้น แต่เพื่อเป็นการลดความขัดแย้งโดยการคิดถึงประโยชน์ของการสูบบุหรี่แทน เช่น เพื่อบรรเทาความเครียด เพื่อความผ่อนคลาย หรือเหตุผลอื่นๆ ที่มีความสำคัญ เพื่อลดข้อเสียของการสูบบุหรี่ เช่น โรคมะเร็งปอด โรคหัวใจ และโรคถุงลมโป่งพอง ซึ่งในความเป็นจริงการสูบบุหรี่ก่อให้เกิดโรคที่สำคัญๆ หลายโรค ส่วนทฤษฎีการยืนยันคุณค่าในตนเองมองว่าความไม่สอดคล้องมีอิทธิพลต่อความสมบูรณ์พร้อมของตัวตนของบุคคล และนำไปสู่การเปลี่ยนเจตคติให้สอดคล้องกับพฤติกรรม นั่นคือเมื่อความสมบูรณ์พร้อมของบุคคลถูกคุกคาม บุคคลมีแรงจูงใจที่จะพยายามรักษาภาพลักษณ์ทางบวก โดยวิธีการยืนยันคุณค่าในตนเอง

Steele (1975) ได้ทำการศึกษาตามข้อสันนิษฐานที่กล่าวไว้ว่าบุคคลจะจัดการกับการคุกคามตนเองโดยการยืนยันคุณค่าในตนเองผ่านสิ่งที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับตัวตนของบุคคล การยืนยันคุณค่าในตนเองเป็นการกระทำของบุคคลว่าตนเองนั้นเป็นบุคคลที่มีคุณค่า มีความสามารถ หรือมีภาพลักษณ์ในทางบวกอื่นๆ เพื่อชดเชยด้านที่ตัวตนที่สมบูรณ์พร้อมถูกคุกคามซึ่งมาจากการรับรู้ตัวตนในทางลบของบุคคล ซึ่งเป็นเหตุผลในภายหลังเกี่ยวกับการยืนยันคุณค่าในตนเองของบุคคล โดยได้ทำการศึกษาแม่บ้านทางโทรศัพท์ ในครั้งแรกผู้วิจัยได้แบ่งผู้ร่วมการทดลองออกเป็น 4 กลุ่ม โดยเรียกกลุ่มของผู้ร่วมการทดลองแตกต่างกันออกไป

ได้แก่ กลุ่มที่เรียกชื่อทางบวก โดยแจ้งว่าผู้ร่วมการทดลองเป็นสมาชิกของสังคมที่มีส่วนร่วมกับโครงการของชุมชน กลุ่มที่เรียกชื่อทางลบแบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกผู้วิจัยแจ้งว่าผู้ร่วมการทดลองเป็นกลุ่มคนที่ไม่ให้ความร่วมมือกับโครงการของชุมชน ส่วนอีกกลุ่มผู้วิจัยดำเนินการขับรถที่ไม่ดีของผู้ร่วมการทดลองและพูดถึงวิธีการขับรถที่ปลอดภัย และกลุ่มควบคุม หลังจากนั้น 2 วันต่อมา ผู้วิจัยโทรศัพท์ขอความช่วยเหลือเกี่ยวกับโครงการทางสังคมซึ่งไม่มีความเกี่ยวข้องกับการโทรศัพท์ครั้งแรกของผู้วิจัยจากผู้ร่วมการทดลองทุกกลุ่ม ยกเว้นกลุ่มควบคุม พบว่าในเจอนใจกลุ่มที่เรียกชื่อทางลบ ทั้งกลุ่มที่ผู้วิจัยแจ้งว่าผู้ร่วมการทดลองเป็นกลุ่มคนที่ไม่ให้ความร่วมมือกับโครงการของชุมชน และกลุ่มที่ผู้วิจัยดำเนินการขับรถที่ไม่ดีของผู้ร่วมการทดลองและพูดถึงวิธีการขับรถที่ปลอดภัย ได้ให้ความช่วยเหลือโครงการทางสังคมมากที่สุด โดยทั้ง 2 กลุ่มมีคะแนนพอๆ กัน ซึ่งเป็นการยืนยันคุณค่าในตนเองจากการถูกคุกคาม โดยชื่อที่ใช้เรียกผู้ร่วมการทดลองแต่ละกลุ่มเป็นตัวกระตุ้นระบบการปกป้องตัวตนของบุคคล

Steele, Spencer, และ Lynch (1993) พบว่า บุคคลที่มีการนับถือตนเองสูงจะมีแหล่งความคิดและภาพลักษณ์เกี่ยวกับตนเองในทางบวกมากกว่าบุคคลที่มีระดับการนับถือตนเองต่ำ ทดลองโดยให้ผู้ร่วมการทดลองที่มีการนับถือตนเองสูงตระหนักถึงคุณค่าที่มีอยู่ในตนเอง หลังจากนั้นกระตุ้นให้เกิดความไม่สอดคล้อง ผู้ร่วมการทดลองกลุ่มดังกล่าวจะอดทนต่อการคุกคามได้มากกว่า และมีการตอบโต้การคุกคามโดยการหาเหตุผลให้ตนเองน้อยกว่าบุคคลที่มีการนับถือตนเองต่ำ

Tesser และ Cornell (1991) แสดงให้เห็นว่าการยืนยันคุณค่าในตนเอง (self-affirmation) สามารถลดการคุกคามจากการเปรียบเทียบทางสังคมได้ ผลการทดลองพบว่า ในเจอนใจที่ไม่มีการยืนยันคุณค่าในตนเอง งานมีความเกี่ยวข้องกับการนิยามตนเองในระดับสูง บุคคลจะใจดีช่วยเหลือบุคคลแปลกหน้ามากกว่าเพื่อนของตนเอง แต่จะเกิดขึ้นในทิศทางตรงกันข้ามเมื่องานมีความเกี่ยวข้องกับการนิยามตนเองในระดับต่ำ ส่วนเจอนใจที่มีการยืนยันคุณค่าในตนเอง งานมีความเกี่ยวข้องกับการนิยามตนเองในระดับสูง บุคคลจะช่วยเหลือเพื่อนของตนเองมากกว่าบุคคลแปลกหน้า อิทธิพลของทฤษฎีการคงภาพลักษณ์ในการประเมินตนเองถูกชี้วัดโดยรูปแบบการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน และการยืนยันคุณค่าในตนเองเป็นตัวลดอิทธิพลจากการประเมินตนเอง

Tesser, Crepez, Collins, Cornell, และ Beach (2000) แสดงให้เห็นว่าการยืนยันคุณค่าในตนเอง สามารถลดความไม่คล่องจงทางปัญญาได้ ผลการทดลองพบว่า หากบุคคลเกิดความไม่คล่องจงทางปัญญา บุคคลจะเพิ่มแนวโน้มการยืนยันคุณค่าในตนเอง โดยบุคคลคาดหวังที่จะได้เห็นคุณค่าในตนเอง (self-values) เพิ่มขึ้นในเจอนใจที่บุคคลมีความไม่

คลั่งจองทางปัญญาในระดับสูง และตัวกระตุ้นความไม่คลั่งจองทางปัญญามีผลกระทบต่อ การยืนยันคุณค่าในตนเองของบุคคล

Lockwood, Dolderman, Sadler, และ Gerchak (2004) พบว่า เมื่อเกิดการเปรียบเทียบบุคคลที่มีระดับความสัมพันธ์น้อยเชื่อว่าตัวเองรู้สึกแย่งลงกว่าเดิมหลังจาก เปรียบเทียบว่าคู่ของตนเหนือกว่า แต่บุคคลที่มีความสนิทสนมกันมาก ไม่ว่าจะเปรียบเทียบว่า ตนเองเหนือกว่าหรือด้อยกว่าคู่ ผู้ร่วมการทดลองมีระดับการนับถือตนเองไม่แตกต่างกัน และ เมื่อให้ผู้ร่วมการทดลองประเมินตนเองหลังจากมีการเปรียบเทียบ พบว่าบุคคลที่มีความใกล้ชิด กันมากจะประเมินตนเองในทิศทางบวกมากที่สุดหลังจากผู้ร่วมการทดลองจินตนาการ หรือทำ การทดลองในห้องทดลองตามเงื่อนไขคู่ของตนเหนือกว่าตนเอง ส่วนการประเมินตนเองของ บุคคลที่มีความใกล้ชิดกันน้อย ประเมินตนเองไม่มีความแตกต่างกับบุคคลที่มีความใกล้ชิด ระดับปานกลางเมื่อจินตนาการว่าคู่เหนือกว่าตนเอง

Murray, Holmes, MacDonald, และ Ellsworth (1998) พบว่า ในความสัมพันธ์ฉันคู่รัก การยืนยันคุณค่าในตนเองจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลถูกเปรียบเทียบกับคู่ของตนเอง โดยการ เปรียบเทียบดังกล่าวไม่ได้ทำลายความสัมพันธ์ระหว่างตนเองและคู่รัก บุคคลจะบรรเทาการถูก คุกคามโดยการพูดเกินจริงในเรื่องเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับคู่รักของตน ซึ่งความสัมพันธ์จะเป็น ตัวป้องกันบุคคลจากผลกระทบจากการเปรียบเทียบ บุคคลจึงใช้ความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักเป็น แหล่งในการยืนยันคุณค่าในตนเอง

ได้มีการนำทฤษฎีการยืนยันคุณค่าในตนเองไปประยุกต์ใช้ พบว่า การยืนยันคุณค่าใน ตนเองสามารถลดความลำเอียงเข้าข้างกลุ่ม (group-serving bias) ลดการทำให้ตนเอง เสียเปรียบ (self-handicap) ลดการรับรู้การคุกคามจากการประเมินทางสังคม ลดการคุกคาม จากภาพในความคิด (stereotype threat) และลดอคติ (prejudice)

จากการศึกษาทฤษฎีการคงภาพลักษณะในการประเมินตนเอง ทฤษฎีการยืนยันคุณค่า ในตนเอง และการทบทวนงานวิจัยที่ได้นำเสนอมาแล้วนั้น ผู้วิจัยพบว่ามีประเด็นที่น่าสนใจ นำมาศึกษา คือ

เมื่อมีการเปรียบเทียบระหว่างบุคคลที่มีระดับความใกล้ชิดมาก ผลงานของบุคคลอื่น เหนือกว่า และผลงานดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับการนิยามตนเอง (self-definition) ของบุคคล บุคคลจะประเมินตนเองในทิศทางบวกลดลงโดยผ่านกระบวนการเปรียบเทียบ นั่นคือ บุคคลถูก คุกคามจากการเปรียบเทียบ ทำให้บุคคลลดการเห็นคุณค่าในตนเอง แต่จากทฤษฎีการยืนยัน คุณค่าในตนเอง ได้กล่าวไว้ว่าบุคคลมีแรงจูงใจในการรักษาความมีคุณค่าของตนเองไปในทิศ ททางบวก ส่วนสิ่งที่คุกคามจะช่วยให้บุคคลตระหนักถึงแหล่งข้อมูลเชิงบวกเกี่ยวกับตนเอง และ กระทำการยืนยันคุณค่าในตนเองผ่านทางความสัมพันธ์ นั่นคือ เมื่อมีการคุกคามเกิดขึ้นบุคคล

ที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันมาก จะทำการยืนยันคุณค่าในตนเองผ่านทางความสัมพันธ์ เช่น บุคคลจะประเมินคุณลักษณะของตนเอง และคุณลักษณะของคู่รักดีขึ้นในด้านความสัมพันธ์ เพื่อเป็นการยืนยันกับตนเองว่าตนเองนั้นมีคุณค่า แต่การยืนยันคุณค่าในตนเองจะไม่เกิดขึ้นเมื่อผลงานของบุคคลอื่นด้อยกว่าแม้ว่าจะมีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันมากเพียงใดก็ตาม ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานข้อที่ 1 ว่า

1. ผู้ที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันมาก และรับรู้ว่าคุณภาพผลงานของคู่รักเหนือกว่าตนเอง มีคะแนนการประเมินความสัมพันธ์มากกว่าผู้ที่รับรู้ว่าคุณภาพผลงานของคู่รักด้อยกว่าตนเอง ในด้านต่างๆ ดังนี้

1.1 ผู้ที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันมาก และรับรู้ว่าคุณภาพผลงานของคู่รักเหนือกว่าตนเอง มีคะแนนการประเมินคุณลักษณะของตนเองด้านความสัมพันธ์มากกว่าผู้ที่รับรู้ว่าคุณภาพผลงานของคู่รักด้อยกว่าตนเอง

1.2 ผู้ที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันมาก และรับรู้ว่าคุณภาพผลงานของคู่รักเหนือกว่าตนเอง มีคะแนนการประเมินคุณลักษณะของคู่รักด้านความสัมพันธ์มากกว่าผู้ที่รับรู้ว่าคุณภาพผลงานของคู่รักด้อยกว่าตนเอง

1.3 ผู้ที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันมาก และรับรู้ว่าคุณภาพผลงานของคู่รักเหนือกว่าตนเอง มีคะแนนการประเมินเหตุการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักมากกว่าผู้ที่รับรู้ว่าคุณภาพผลงานของคู่รักด้อยกว่าตนเอง

เมื่อบุคคลไม่ทราบว่าคุณภาพผลงานของอีกฝ่ายมีผลงานเหนือกว่า หรือด้อยกว่าผลงานของตนเอง จึงทำให้ไม่เกิดการประเมินตนเองผ่านกระบวนการสะท้อนและกระบวนการเปรียบเทียบหรือไม่เกิดการคุกคามกับตัวตนของบุคคล บุคคลจึงไม่เกิดการยืนยันคุณค่าในตนเองผ่านทางความสัมพันธ์ ไม่ว่าจะมีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันมากหรือมีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันน้อย ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐาน ข้อที่ 2 ว่า

2. ผู้ที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันมาก และรับรู้ว่าคุณภาพผลงานของคู่รักเหนือกว่าตนเอง มีคะแนนการประเมินความสัมพันธ์มากกว่ากลุ่มควบคุม ในด้านต่างๆ ดังนี้

2.1 ผู้ที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันมาก และรับรู้ว่าคุณภาพผลงานของคู่รักเหนือกว่าตนเอง มีคะแนนการประเมินคุณลักษณะของตนเองด้านความสัมพันธ์มากกว่ากลุ่มควบคุม

2.2 ผู้ที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันมาก และรับรู้ว่าคุณภาพผลงานของคู่รักเหนือกว่าตนเอง มีคะแนนการประเมินคุณลักษณะของคู่รักด้านความสัมพันธ์มากกว่ากลุ่มควบคุม

2.3 ผู้ที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันมาก และรับรู้ว่าคุณภาพผลงานของ คู่รักเหนือกว่าตนเอง มีคะแนนการประเมินเหตุการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักมากกว่ากลุ่ม ควบคุม

ได้มีผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า แม้ว่าบุคคลจะมีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันมาก เพียงใดก็ตาม ในกรณีที่ผลงานของคู่รักด้อยกว่าตนเอง และกรณีที่ไม่มีการเปรียบเทียบผลงาน บุคคลจะไม่เกิดการยืนยันคุณค่าในตนเองผ่านความสัมพันธ์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐาน ข้อที่ 3 ว่า

3. ผู้ที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันมาก และรับรู้ว่าคุณภาพผลงานของคู่รัก ด้อยกว่าตนเอง มีคะแนนการประเมินความสัมพันธ์ไม่แตกต่างจากกลุ่มควบคุม ใน ด้านต่างๆ ดังนี้

3.1 ผู้ที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันมาก และรับรู้ว่าคุณภาพผลงานของ คู่รักด้อยกว่าตนเอง มีคะแนนการประเมินคุณลักษณะของตนเองด้านความสัมพันธ์ไม่แตกต่าง จากกลุ่มควบคุม

3.2 ผู้ที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันมาก และรับรู้ว่าคุณภาพผลงานของ คู่รักด้อยกว่าตนเอง มีคะแนนการประเมินคุณลักษณะของคู่รักด้านความสัมพันธ์ไม่แตกต่าง จากกลุ่มควบคุม

3.3 ผู้ที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันมาก และรับรู้ว่าคุณภาพผลงานของ คู่รักด้อยกว่าตนเอง มีคะแนนการประเมินเหตุการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักไม่แตกต่างจาก กลุ่มควบคุม

จากทฤษฎีการยืนยันคุณค่าในตนเอง บุคคลจะมีการยืนยันคุณค่าในตนเองเมื่อมีการ คุกคามเกิดขึ้น นั่นคือ บุคคลจะมีการยืนยันคุณค่าในตนเองผ่านทางความสัมพันธ์เมื่อคู่รักมี ผลงานเหนือกว่าตนเอง ในกรณีที่บุคคลมีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันมาก แต่จะไม่เกิดการ ยืนยันคุณค่าในตนเองขึ้นเมื่อคู่รักมีผลงานเหนือกว่าตนเอง แต่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกัน น้อย ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐาน ข้อที่ 4 ว่า

4. ผู้ที่รับรู้ว่าคุณภาพผลงานของคู่รักเหนือกว่าตนเอง และมีความสัมพันธ์ แบบใกล้ชิดกันมาก มีคะแนนการประเมินความสัมพันธ์มากกว่าผู้ที่มีความสัมพันธ์ แบบใกล้ชิดกันน้อย ในด้านต่างๆ ดังนี้

4.1 ผู้ที่รับรู้ว่าคุณภาพผลงานของคู่รักเหนือกว่าตนเอง และมีความสัมพันธ์ แบบใกล้ชิดกันมาก มีคะแนนการประเมินคุณลักษณะของตนเองด้านความสัมพันธ์มากกว่าผู้ที่ มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันน้อย

4.2 ผู้ที่รับรู้ว่าคุณภาพผลงานของคู่รักเหนือกว่าตนเอง และมีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันมาก มีคะแนนการประเมินคุณลักษณะของคู่รักด้านความสัมพันธ์มากกว่าผู้ที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันน้อย

4.3 ผู้ที่รับรู้ว่าคุณภาพผลงานของคู่รักเหนือกว่าตนเอง และมีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันมาก มีคะแนนการประเมินเหตุการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักมากกว่าผู้ที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันน้อย

ได้มีผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า บุคคลจะไม่มีการยืนยันคุณค่าในตนเองผ่านทางความสัมพันธ์เมื่อตนเองและคู่รักมีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันน้อย ทั้งในกรณีที่ผลงานของคู่รักเหนือกว่าตนเอง และกรณีที่ผลงานของคู่รักด้อยกว่าตนเอง ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานข้อที่ 5 ว่า

5. ผู้ที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันน้อย และรับรู้ว่าคุณภาพผลงานของคู่รักเหนือกว่าตนเอง มีคะแนนการประเมินความสัมพันธ์ไม่แตกต่างจากผู้ที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันน้อย และรับรู้ว่าคุณภาพผลงานของคู่รักด้อยกว่าตนเอง ในด้านต่างๆ ดังนี้

5.1 ผู้ที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันน้อย และรับรู้ว่าคุณภาพผลงานของคู่รักเหนือกว่าตนเอง มีคะแนนการประเมินคุณลักษณะของตนเองด้านความสัมพันธ์ไม่แตกต่างจากผู้ที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันน้อย และรับรู้ว่าคุณภาพผลงานของคู่รักด้อยกว่าตนเอง

5.2 ผู้ที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันน้อย และรับรู้ว่าคุณภาพผลงานของคู่รักเหนือกว่าตนเอง มีคะแนนการประเมินคุณลักษณะของคู่รักด้านความสัมพันธ์ไม่แตกต่างจากผู้ที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันน้อย และรับรู้ว่าคุณภาพผลงานของคู่รักด้อยกว่าตนเอง

5.3 ผู้ที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันน้อย และรับรู้ว่าคุณภาพผลงานของคู่รักเหนือกว่าตนเอง มีคะแนนการประเมินเหตุการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักไม่แตกต่างจากผู้ที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันน้อย และรับรู้ว่าคุณภาพผลงานของคู่รักด้อยกว่าตนเอง

บุคคลที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันน้อยจะไม่มีการยืนยันคุณค่าในตนเองผ่านทางความสัมพันธ์เมื่อตนเองถูกคุกคามจากการประเมินตน ทั้งในกรณีที่ผลงานของคู่รักเหนือกว่าตนเอง และเมื่อไม่เกิดการเปรียบเทียบผลงาน ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานข้อที่ 6 ว่า

6. ผู้ที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันน้อย และรับรู้ว่าคุณภาพผลงานของคู่รักเหนือกว่าตนเอง มีคะแนนการประเมินความสัมพันธ์ไม่แตกต่างจากกลุ่มควบคุม ในด้านต่างๆ ดังนี้

6.1 ผู้ที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันน้อย และรับรู้ว่าคุณภาพผลงานของ คู่รักเหนือกว่าตนเอง มีคะแนนการประเมินคุณลักษณะของตนเองด้านความสัมพันธ์ไม่แตกต่าง จากกลุ่มควบคุม

6.2 ผู้ที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันน้อย และรับรู้ว่าคุณภาพผลงานของ คู่รักเหนือกว่าตนเอง มีคะแนนการประเมินคุณลักษณะของคู่รักด้านความสัมพันธ์ไม่แตกต่าง จากกลุ่มควบคุม

6.3 ผู้ที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันน้อย และรับรู้ว่าคุณภาพผลงานของ คู่รักเหนือกว่าตนเอง มีคะแนนการประเมินเหตุการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักไม่แตกต่างจาก กลุ่มควบคุม

เมื่อบุคคลถูกคุกคามจากการเปรียบเทียบ บุคคลที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันมาก จะทำการยืนยันคุณค่าในตนเองผ่านทางความสัมพันธ์ เพื่อเป็นการยืนยันกับตนเองว่าตนเองนั้นมีคุณค่า แต่การยืนยันคุณค่าในตนเองนั้นจะไม่เกิดขึ้นกับบุคคลที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกัน น้อย ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานข้อที่ 7 ว่า

7. ผู้ที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันมาก มีคะแนนการประเมินความสัมพันธ์ มากกว่าผู้ที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันน้อย ในด้านต่างๆ ดังนี้

7.1 ผู้ที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันมาก มีคะแนนการประเมินคุณลักษณะ ของตนเองด้านความสัมพันธ์มากกว่าผู้ที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันน้อย

7.2 ผู้ที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันมาก มีคะแนนการประเมินคุณลักษณะ ของคู่รักด้านความสัมพันธ์มากกว่าผู้ที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันน้อย

7.3 ผู้ที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันมาก มีคะแนนการประเมินเหตุการณ์ ความสัมพันธ์ระหว่างคู่รักมากกว่าผู้ที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันน้อย

สรุปข้อสมมติฐานในการวิจัย

ตารางที่ 1

สมมติฐานตามเงื่อนไขการทดลอง

ระดับการรับรู้ ความใกล้ชิด	คุณภาพของผลงาน		
	ผลงานของคู่รัก เหนือกว่าตนเอง	ผลงานของคู่รัก ด้อยกว่าตนเอง	กลุ่มควบคุม
มาก	1	2	3
น้อย	4	5	6

1. ผู้ที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันมาก และรับรู้ว่าคุณภาพผลงานของคู่รัก
เหนือกว่าตนเอง มีคะแนนการประเมินความสัมพันธ์มากกว่าผู้ที่รับรู้ว่าคุณภาพผลงานของคู่รัก
ด้อยกว่าตนเอง ($1 > 2$)
2. ผู้ที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันมาก และรับรู้ว่าคุณภาพผลงานของคู่รัก
เหนือกว่าตนเอง มีคะแนนการประเมินความสัมพันธ์มากกว่ากลุ่มควบคุม ($1 > 3$)
3. ผู้ที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันมาก และรับรู้ว่าคุณภาพผลงานของคู่รักด้อยกว่า
ตนเอง มีคะแนนการประเมินความสัมพันธ์ไม่แตกต่างจากกลุ่มควบคุม ($2 \approx 3$)
4. ผู้ที่รับรู้ว่าคุณภาพผลงานของคู่รักเหนือกว่าตนเอง และมีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิด
กันมาก มีคะแนนการประเมินความสัมพันธ์มากกว่าผู้ที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันน้อย (1
 > 4)
5. ผู้ที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันน้อย และรับรู้ว่าคุณภาพผลงานของคู่รัก
เหนือกว่าตนเอง มีคะแนนการประเมินความสัมพันธ์ไม่แตกต่างจากผู้ที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันน้อย
ของคู่รักด้อยกว่าตนเอง ($4 \approx 5$)
6. ผู้ที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันน้อย และรับรู้ว่าคุณภาพผลงานของคู่รัก
เหนือกว่าตนเอง มีคะแนนการประเมินความสัมพันธ์ไม่แตกต่างจากกลุ่มควบคุม ($4 \approx 6$)
7. ผู้ที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันมาก มีคะแนนการประเมินความสัมพันธ์มากกว่า
ผู้ที่มีความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันน้อย ($1+2+3 > 4+5+6$)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาถึงผลของระดับความใกล้ชิดระหว่างคู่รักและคุณภาพของผลงาน ที่มีต่อการ
ประเมินคุณลักษณะของตนเองด้านความสัมพันธ์ คุณลักษณะของคู่รักด้านความสัมพันธ์ และ
เหตุการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างคู่รัก

ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาผลของระดับความใกล้ชิดระหว่างคู่รัก และคุณภาพของผลงาน
ที่มีต่อการประเมินคุณลักษณะของตนเอง คุณลักษณะของคู่รัก และเหตุการณ์ความสัมพันธ์
ระหว่างคู่รัก โดยใช้แนวทฤษฎีการดำรงการประเมินตนเองและทฤษฎีการยืนยันคุณค่าในตนเอง

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ความสัมพันธ์แบบคู่รัก หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเพศตรงกันข้ามกับผู้ร่วมการทดลอง และมีความใกล้ชิดสนิทสนมกับผู้ร่วมการทดลองมากกว่าเพื่อน โดยมีระยะเวลาในการคบหาไม่น้อยกว่า 2 เดือน

ระดับความใกล้ชิด หมายถึง การรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับระดับความใกล้ชิดในความสัมพันธ์ระหว่างคู่รัก ซึ่งในการวิจัยนี้ได้แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่

ความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันมาก หมายถึง การรับรู้ของผู้ร่วมการทดลองซึ่งมีการรับรู้ระดับความใกล้ชิดในความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับคู่รักแบบใกล้ชิดกันมาก วัดการรับรู้โดยใช้แบบวัดความใกล้ชิด และผู้ร่วมการทดลองตอบระดับคะแนนอยู่ในช่วง 5 ถึง 7 จากมาตรฐานประมาณค่า 7 ช่วง

ความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันน้อย หมายถึง การรับรู้ของผู้ร่วมการทดลองซึ่งมีการรับรู้ระดับความใกล้ชิดในความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับคู่รักแบบใกล้ชิดกันน้อย วัดการรับรู้โดยใช้แบบวัดความใกล้ชิด และผู้ร่วมการทดลองตอบระดับคะแนนอยู่ในช่วง 1 ถึง 3 จากมาตรฐานประมาณค่า 7 ช่วง

คุณภาพของผลงาน หมายถึง สถานการณ์ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเพื่อให้ผู้ร่วมการทดลองได้เกิดจินตนาการว่าเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเองและคู่รัก ผู้ร่วมการทดลองจะถูกสุ่มเข้าสู่เงื่อนไขการทดลอง ที่แบ่งคุณภาพของผลงานออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

ผลงานของคู่รักเหนือกว่าตนเอง หมายถึง ผู้ร่วมการทดลองที่ได้เงื่อนไขสถานการณ์ด้านการเรียน หรือสถานการณ์ด้านการทำงานที่คู่รักของตนเองมีคุณภาพของผลงานเหนือกว่าตนเอง โดยในสถานการณ์ด้านการเรียนให้ผู้ร่วมการทดลองจินตนาการว่าตนเองทำคะแนนสอบได้ 75 % และจินตนาการว่าคู่รักทำคะแนนสอบได้ 90 % ส่วนสถานการณ์ด้านการทำงานให้ผู้ร่วมการทดลองจินตนาการว่าเมื่อทำงานครบ 1 ปี ทางบริษัทพิจารณาขึ้นเงินเดือนให้ตนเอง 8 % ส่วนคู่รักได้เงินเดือนขึ้น 11 %

ผลงานของคู่รักด้อยกว่าตนเอง หมายถึง ผู้ร่วมการทดลองที่ได้เงื่อนไขสถานการณ์ด้านการเรียน หรือสถานการณ์ด้านการทำงานที่คู่รักของตนเองมีคุณภาพของผลงานด้อยกว่าตนเอง โดยในสถานการณ์ด้านการเรียนให้ผู้ร่วมการทดลองจินตนาการว่าตนเองทำคะแนนสอบได้ 75 % และจินตนาการว่าคู่รักทำคะแนนสอบได้ 60 % ส่วนสถานการณ์ด้านการทำงานให้ผู้ร่วมการทดลองจินตนาการว่าเมื่อทำงานครบ 1 ปี ทางบริษัทพิจารณาขึ้นเงินเดือนให้ตนเอง 8 % ส่วนคู่รักได้เงินเดือนขึ้น 5 %

กลุ่มควบคุม หมายถึง ผู้ร่วมการทดลองที่ได้เงื่อนไขสถานการณ์ด้านการเรียน หรือ สถานการณ์ด้านการทำงานโดยไม่มี การเปรียบเทียบกับคู่รัก โดยในสถานการณ์ด้านการเรียนให้ ผู้ร่วมการทดลองจินตนาการว่าตนเองทำคะแนนสอบได้ 75 % ส่วนสถานการณ์ด้านการทำงาน ให้ผู้ร่วมการทดลองจินตนาการว่าเมื่อทำงานครบ 1 ปี ทางบริษัทพิจารณาขึ้นเงินเดือนให้ตนเอง 8 %

การประเมินความสัมพันธ์ หมายถึง การให้ผู้ร่วมการทดลองประเมินคุณลักษณะของ ตนเองด้านความสัมพันธ์ ประเมินคุณลักษณะของคู่รักด้านความสัมพันธ์ และประเมิน เหตุการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างคู่รัก

การประเมินคุณลักษณะของตนเอง หมายถึง การประเมินตนเองของผู้ร่วมการ ทดลองในแบบประเมินคุณลักษณะของตนเองด้านความสัมพันธ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยใช้ คำคุณศัพท์ทางบวกและคำคุณศัพท์ทางลบ

การประเมินคุณลักษณะของคู่รัก หมายถึง การประเมินคู่รักของผู้ร่วมการทดลองใน แบบประเมินคุณลักษณะของตนเองด้านความสัมพันธ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยใช้คำคุณศัพท์ ทางบวกและคำคุณศัพท์ทางลบ

การประเมินเหตุการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างคู่รัก หมายถึง การประเมินความ เป็นไปได้ของข้อความเหตุการณ์ในอนาคตด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมการทดลองและคู่รัก ของตนเอง โดยใช้ข้อความเหตุการณ์ในอนาคตด้านความสัมพันธ์ทางบวกและข้อความ เหตุการณ์ในอนาคตด้านความสัมพันธ์ทางลบที่สร้างขึ้น

การยืนยันคุณค่าในตนเอง หมายถึง การให้ผู้ร่วมการทดลองประเมินคุณลักษณะของ ตนเองด้านความสัมพันธ์ ประเมินคุณลักษณะของคู่รักด้านความสัมพันธ์ และประเมิน เหตุการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างคู่รัก โดยประเมินแบบประเมินดังกล่าวในทิศทางบวก

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ประกอบด้วย

1.1 ระดับความใกล้ชิด (Closeness) แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

- 1.1.1 ความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันมาก
- 1.1.2 ความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดกันน้อย

1.2 คุณภาพของผลงาน (Performance) แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1.2.1 ผลงานของคูรั๊กเหนือกว่าตนเอง

1.2.2 ผลงานของคูรั๊กด้อยกว่าตนเอง

1.2.3 กลุ่มควบคุม หมายถึง กลุ่มผู้ร่วมการทดลองที่ไม่มีการเปรียบเทียบผลงานระหว่างตนเองและคูรั๊ก

2. ตัวแปรตาม ได้แก่

2.1 การประเมินคุณลักษณะของตนเองด้านความสัมพันธ์

2.2 การประเมินคุณลักษณะของคูรั๊กด้านความสัมพันธ์

2.3 การประเมินเหตุการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างคูรั๊ก

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทำให้เข้าใจถึงผลของระดับความใกล้ชิดระหว่างคูรั๊ก และคุณภาพของผลงานที่มีต่อการประเมินคุณลักษณะของตนเองด้านความสัมพันธ์ คุณลักษณะของคูรั๊กด้านความสัมพันธ์ และเหตุการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างคูรั๊ก ทำให้บุคคลเข้าใจนี้ถึงผลกระทบจากการเปรียบเทียบระหว่างคูรั๊ก ซึ่งนำไปสู่การดำรงรักษาสัมพันธ์ภาพระหว่างกัน